

Nr 871

Av herrar **Wennerfors** och **Nordstrandh**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 111, angående förslag om ökad lärarutbildning m. m.*

(Lika lydande med motion nr 711 i Första kammaren)

I anslutning till proposition nr 111 med förslag om ökad lärarutbildning m. m. får vi anföra följande.

Utbildning av folk- och småskollärare

Skolöverstyrelsen har föreslagit att folkskoleseminariernas intagningskapacitet under läsåret 1963/64 skall utgöra i vad gäller folkskollärare sammanlagt 28 avdelningar av första årskursen och i vad gäller småskollärare sammanlagt 35 avdelningar av första årskursen. Departementschefen har emellertid ansett att 25 resp. 33 intagningsavdelningar skulle vara tillräckligt. Då bristen på kvalificerade lärare är så påtaglig att man i ej ringa utsträckning måste anlita helt oexaminerade personer att upprätthålla lärartjänster kan vi inte finna att en nedskärning av den av skolöverstyrelsen föreslagna intagningen är tillräddig. Förutsättningen för den viktiga åtgärden att sänka elevantalet i klasserna talar också för den större intagningen av elever, varför vi föreslår att skolöverstyrelsens intagningsförslag följes.

Lärarhögskolan i Stockholm och Malmö: Avlöningar

I sina förslag till avlöningar vid lärarhögskolan i Stockholm och Malmö har skolöverstyrelsen föreslagit inrättande av biträdande rektorstjänster vid ifrågavarande högskolor. Ecklesiastikministern anser sig emellertid för närvarande inte kunna biträda skolöverstyrelsens förslag utan föreslår i stället en uppräknig till 25 000 kr. av beloppet till rektors förfogande för biträde med rektorsuppgifterna.

Som skäl för sitt förslag åberopar skolöverstyrelsen, att de arbetsuppgifter, som bör avlastas rektor för lärarhögskolan, är både till arten och omfånget sådana, att de bör ingå i en särskild, för uppgifternas fullgörande väl kvalificerad befattningshavares åligganden. Utöver vad skolöverstyrelsen åberopat vill vi anföra följande.

Om rektor skall utnyttja välkvalificerade krafter för biträdande rektorsuppgifter på sätt departementschefen föreslår, kan man utgå från att dessa krafter redan tidigare hårt engagerats för kvalificerat arbete. De torde därför få en kvantitativt så stor arbetsbörda att kvaliteten kan komma att bli

lidande härav. Vidare torde det ovedersägligen komma att medföra, att rektors egen arbetsbörda inte kommer att minska i den utsträckning som är avsett, eftersom han under alla förhållanden måste stå som ensam ansvarig även för det arbete, som han kan lasta på andra befattningshavare. Under den mognadsperiod av yttersta betydelse för vår skolas framtid, vari vi nu befinner oss, torde det få anses vara ett primärkrav, att de främsta ledarna för lärarutbildningen i landet verkligen får möjlighet att ägna sig helt åt lärarutbildningens centrala och vitala problem. För att så skall kunna ske måste staten vara beredd att satsa på att skaffa den kvalificerade hjälp med fullt tjänstemannaansvar som bland annat inrättande av här ifrågavarande nya befattningar innebär.

Om biträdande rektor i enlighet med överstyrelsens förslag ges en undervisningsskyldighet av fem veckotimmar och en lönesättning i ABp 27, skulle vardera högskolans lönekonton belastas med 44 976 kr. (5-ort) respektive 43 944 kr. (3-ort). Från detta belopp bör dragas av departementschefen föreslagna ovannämnda 25 000 kr. samt en minskning i lärarlönekontot motsvarande fem AT 26-timmar, 7 625 kr. respektive 7 305 kr. Kostnadsökningen blir alltså 12 351 kr. vid lärarhögskolan i Stockholm och 11 629 kr. vid lärarhögskolan i Malmö.

Vid lärarhögskolan i Göteborg — Annedals folkskoleseminarium — finns för närvarande en biträdande rektor, varför frågan om inrättande av en fast tjänst där torde böra få anstå till kommande år.

Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.

Departementschefen har föreslagit att förevarande anslag uppföres med oförändrat belopp, 695 000 kr., för nästkommande budgetår. Enligt vår uppfattning är det ytterst viktigt att lärarutbildningsanstalterna är väl försedda med modern undervisningsmateriel av olika slag för att lärarkandidaterna under utbildningstiden skall bli väl insatta i materielens och hjälpmedlens användning i undervisningen. Som skolöverstyrelsen framhållit är undervisningsmaterielen vid seminarierna utsatt för stark förslitning. Det ökade antalet avdelningar vid seminarierna som vi förordat kommer också att öka materielbehovet. Vi vill därför föreslå att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 50 000 kr. och uppföres med 745 000 kr.

Folkskoleseminarierna: Utrustning

Utöver vad som anförts under föregående punkt vill vi här framhålla det angelägna i att seminarierna i snabbare takt än under en femårsperiod kan utrustas med audiovisuella hjälpmedel. Med hänsyn härtill föreslår vi att anslaget i förhållande till departementschefens förslag uppräknas med 100 000 kr. och uppföres med 1 150 000 kr. för budgetåret 1963/64.

Arvoden åt blivande lärare för blinda och döva

Den som genomgår utbildning till lärare vid blind- eller dövskolor erhåller arvode under utbildningstiden. En förutsättning är dock att vederbö-

rande förbinder sig *dels* att stå till förfogande för tjänstgöring inom blind- undervisningsväsendet resp. dövundervisningsväsendet under tre år efter utbildningens genomgående, *dels* att, om denna förpliktelse ej fullgöres eller utbildningen icke slutföres, återbetala uppburna arvodesbelopp i den utsträckning Kungl. Maj:t bestämmer.

I likhet med skolöverstyrelsen anser vi att undervisningen av blinda och döva barn är av så speciell art, att en ung lärare, som ej redan har erfarenhet på området, ej alltid har klart för sig vad han ger sig in på, när han söker till utbildning vid blindinstitutet eller dövlararseminariet. Vi vill därför föreslå att återbetalning av arvodesbelopp, som uppburits under utbildningens första termin, inte skall föreligga om utbildningen avbrytes efter endast en termins utbildning.

Aberopande vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta,

1. a) att antalet intagningsavdelningar vid folkskoleseminarierna läsåret 1963/64 skall uppgå till på folkskollärlinje sammanlagt 28 och på småskollärlinje sammanlagt 35;

b) att anvisa härför erforderliga medel;

2. a) att biträdande rektorstjänst i lönegrad ABp 26 skall inrättas vid lärarhögskolan i Stockholm fr. o. m. budgetåret 1963/64;

b) godkänna följande avlöningsstat för lärarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 654 350
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	990 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 573 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 325 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	120 000

Summa kronor 9 662 350

c) till *Lärarhögskolan i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 9 662 350 kr.;

3. a) att biträdande rektorstjänst i lönegrad ABp 27 skall inrättas vid lärarhögskolan i Malmö fr. o. m. budgetåret 1963/64;

b) godkänna följande avlöningsstat för lärarhögskolan i Malmö, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 579 630
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	549 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 980 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 047 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	119 000

Summa kronor 8 274 630

c) till *Lärarhögskolan i Malmö*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 8 274 630 kr.;

4. att till *Folkskoleseminarierna*: *Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1963/64 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 745 000 kr.;

5. att till *Folkskoleseminarierna*: *Utrustning* för budgetåret 1963/64 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 150 000 kr.; samt

6. att den, som åtnjuter arvode för utbildning till lärare vid blind- eller dövskolor, icke skall återbetala arvodesbelopp, som uppburits under utbildningens första termin, i de fall utbildningen avbrytes efter endast en termins utbildning.

Stockholm den 17 april 1963

Alf Wennerfors

Ove Nordstrandh